

Sygnatura akt I Ns 937/19

POSTANOWIENIE

Konin, dnia 16-10-2019 r.

Sąd Rejonowy w Koninie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący sędzia Magdalena Bartłomiejczak

Protokolant st. sekr. sąd. Jolanta Monkowska

po rozpoznaniu w dniu 16-10-2019 r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z wniosku K. K. (1)

przy udziale M. Z. (1), A. J., E. K., B. R., M. Z. (2), D. D.

o zmianę stwierdzenia nabycia spadku w sprawie I Ns 917/19

postanawia :

1. oddalić wniosek,
2. zasądzić od wnioskodawczynie na rzecz uczestniczki D. D. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania,
3. nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciążyć Skarb Państwa,
4. przyznać adw. A. M. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Koninie kwotę 73,80 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu wnioskodawczynie.

sędzia Magdalena Bartłomiejczak

Sygn. akt I Ns 937/19

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie K. K. (1) wnioskiem złożonym w dniu 03.07.2019 r. wniosła o :

1. otwarcie i ogłoszenie testamentu spadkodawcy H. Z., zmarłego dnia 29.03.2017 r., ostatnio zamieszkałego w K., ul. (...);
2. stwierdzenie, iż nieruchomości oznaczona numerem geodezyjnym (...) o pow. 0,0295 ha położona w K. (...) przy ulicy (...), składająca się z budynku mieszkalnego pobudowanego z pustaków, krytego dachówką – składającego się z jednego pokoju, kuchni, o powierzchni 45 m⁽²⁾- po H. Z., zmarłym dnia 29.03.2017 r., ostatnio zamieszkałego w K., ul. (...), nabyła w całości córka K. K. (1), na podstawie testamentu alograficznego spisanego w Urzędzie Gminy w K. B. przed Sekretarzem Gminy B. Ł.;
3. uchylenie prawomocnego postanowienia częściowego Sądu Rejonowego w K.z dnia 16.01.2018 r. sygn. akt I Ns 917/17.

Nadto wnioskodawczyni domagała się ustalenia, iż każdy z uczestników ponosi koszty postępowania we własnym zakresie.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że uczestnicy postępowania sygn. I Ns 917/17, w którego toku wydano postanowienie częściowe o stwierdzenie nabycia spadku po H. Z., podczas składania zapewnienia spadkowego konsekwentnie zataili istnienie w/w testamentu. Wnioskodawczyni wskazała, że nie była obecna na pierwszej rozprawie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku, kiedy to odbierano zapewnienie spadkowe, a tym samym nie miała świadomości, że testamentu nie uwzględniono. Odnosząc się do kwestii zachowania terminu zgłoszenia okoliczności uzasadniających uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, wnioskodawczyni podała, że o konieczności wszczęcia przedmiotowego postępowania dowiedziała się dopiero niedawno, wcześniej bowiem była przeświadczona, że wystarczy, aby taki testament złożyć do sprawy toczącej się przed tutejszym sądem pod sygnaturą I Ns 917/17, co też uczyniła w dniu 20.06.2018 r.

Postanowieniem z dnia 18 lipca 2019 r. Sąd Rejonowy w K.zwolnił wnioskodawczynię od kosztów sądowych w całości oraz ustanowił dla niej pełnomocnika z urzędu.

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka D. D. wniosła o oddalenie wniosku o otwarcie i ogłoszenie testamentu oraz oddalenie wniosku o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia praw do spadku po H. Z. w sprawie sygn. I Ns 917/17. Nadto wniosła o zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestników kosztów postępowania według norm przepisanych. Uczestniczka podniosła, że odpis wniosku w sprawie sygn. I Ns 917/17 wraz z wezwaniem na rozprawę wyznaczoną na dzień 24.10.2017 r. został doręczony wnioskodawczyni w trybie doręczenia zastępczego przez tzw. podwójne awizo. Następnie uczestniczka wskazała, że zawiadomienie o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 16.01.2018 r. wnioskodawczyni odebrała osobiście w dniu 28.12.2017 r. Wnioskodawczyni stawiała się na termin rozprawy w dniu 16.01.2018 r., była obecna na ogłoszeniu postanowienia częściowego o nabyciu spadku i nie kwestionowała go, w szczególności nie wniosła środka zaskarżenia od tego postanowienia. Uczestniczka podkreśliła również, że nikt z uczestników nie wiedział o testamencie sporządzonych przez H. Z., wiedzę taką nabyli dopiero gdy wnioskodawczyni złożyła testament w Sądzie Rejonowym w K.do sprawy I Ns 937/19.

Na rozprawie w dniu 23.09.2019 r. uczestnicy M. Z. (1), E. K. (poprzednio Z.), B. R. i M. Z. (2) oświadczyli, że nie zgadzają się w wnioskiem. Uczestniczka A. J., pomimo prawidłowego wezwania, nie stawiała się na termin rozprawy i nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 30.06.2017 r. D. D. złożyła w tutejszym Sądzie wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej w dniu 26.01.1978 r. K. Z. oraz zmarłym w dniu 29.03.2017 r. H. Z.. Nadto D. D. wniosła o dział spadku po wyżej wymienionych spadkodawcach i zniesienie współwłasności. Domagała się również ustalenia, iż w skład masy spadkowej po K. Z. wchodzi 1/2 udziału w nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym położonej w K. B. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w K.prowadzi księgę wieczystą nr (...). Natomiast w skład masy spadkowej po H. Z. wchodzi :

- lokal mieszkalny położony w K. przy ulicy (...), dla którego Sąd Rejonowy w K.prowadzi księgę wieczystą nr (...),
- 1/2 udziału w nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym położonej w K. B. ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w K.prowadzi księgę wieczystą nr (...),
- 1/2 udziału w samochodzie osobowym marki T. (...).

Przedmiotowa sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą I Ns 917/17.

Pierwszy termin rozprawy został wyznaczony na dzień 24.10.2017 r. Wezwanie na rozprawę zostało doręczone K. K. (1) w drodze doręczenia zastępczego w trybie art. 139 § 1 k.p.c.

Na rozprawie w dniu 24.10.2017 r. D. D. złożyła zapewnienie spadkowe, w którym podała, że spadkodawcy K. Z. i H. Z. nie pozostawili po sobie testamentu.

Kolejny termin rozprawy został wyznaczony na dzień 16.01.2018 r. Zawiadomienie o terminie rozprawy K. K. (1) odebrała osobiście w dniu 28.12.2017 r. Przed wyznaczonym terminem rozprawy K. K. (1) zasięgnęła porady fachowego pełnomocnika.

K. K. (1) stawiała się na termin rozprawy w dniu 16.01.2018 r. i nie poinformowała Sądu o istnieniu testamentu H. Z..

Postanowieniem częściowym z dnia 16.01.2018 r. Sąd Rejonowy w K. w sprawie sygn. I Ns 917/17 w pkt 1 stwierdził, że spadek po K. Z. c. W. i J., zmarłej w dniu 26 stycznia 1978r. w K. B., gdzie ostatnio stale zamieszkiwała, na podstawie ustawy nabyli wprost:

- mąż H. Z. s. A. i S. w 4/16 części
- córka D. D.,
- syn M. Z. (1),
- córka K. K. (1),
- syn P. Z. - dzieci H. i K. po 3/16 części każde z nich.

Nadto w pkt 2 przedmiotowego postanowienia stwierdził, że spadek po H. Z. s. A. i S., zmarłym w dniu 29 marca 2017r. w K., gdzie ostatnio stale zamieszkiwał, na podstawie ustawy nabyli z dobrodziejstwem inwentarza:

- córka D. D.,
- syn M. Z. (1),
- córka K. K. (1) - dzieci H. i K. - po 3/12 części każdy z nich
- wnuczka A. J.,
- wnuczka E. Z. (1),
- wnuczka B. R. - dzieci P. i M. - po 1/12 części każdy z nich.

K. K. (1) była obecna na ogłoszeniu w/w postanowienia.

Powyższe postanowienie nie zostało zaskarżone przez żadnego z uczestników i uprawomocniło się w dniu 07.02.2018 r.

Postanowieniem z dnia 26.07.2019 r. Sąd Rejonowy w K. na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie sygn. I Ns 917/17 do czasu zakończenia sprawy I Ns 937/19.

/dowód : dokumenty w aktach sprawy sygn. I Ns 917/17, częściowo przesłuchanie wnioskodawczyni k. 44v., e-protokół rozprawy z dnia 23.09.2019 r. – płyta CD k. 46/

W dniu 13.12 2018 r. do tut. Sądu wpłynął wniosek K. K. (1) o stwierdzenie, że z dniem 31 marca 2018 r. nabyła przez zasiedzenie własność nieruchomości o powierzchni 0,0295 ha o numerze geodezyjnym (...), położonej w miejscowości K. B., dla której Sąd Rejonowy w K., prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Sprawa ta została zarejestrowana pod sygnaturą I Ns 1542/18.

/dowód : dokumenty w aktach sprawy sygn. I Ns 1542/18/

Sprawy objęte powyższymi wnioskami (sygn. akt I Ns 1542/18 i I Ns 917/19), na mocy postanowienia z dnia 06.03.2019 r. Sądu Rejonowego w K.zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod wspólną sygnaturą I Ns 917/17.

/dowód : postanowienie z dnia 06.03.2019 r. Sądu Rejonowego w K.k. 69 akt sygn. I Ns 1542/18/

W dniu 30.09.2019 r. Sąd Rejonowy w K.dokonał otwarcia i ogłoszenia testamentu alograficznego sporządzonego przez H. Z. sporządzonego w dniu 09.03.2007 r. przed Sekretarzem Gminy B. Ł. w obecności świadków D. B. (poprzednio K.) i E. Z. (2) – żony M. Z. (1), w którym H. Z. do całości spadku powołał córkę K. K. (1). K. K. (1) była obecna przy sporządzaniu testamentu. O sporządzeniu testamentu wiedział też uczestnik M. Z. (1), który przywiózł do urzędu swoją żonę E..

/dowód : protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 7 akt sygn. I Ns 1280/19, zeznania D. B. k. 64v., e-protokół rozprawy z dnia 16.10.2019 r. – płyta CD k. 67/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów wymienionych wyżej, a także w oparciu o materiał dowodowy zawarty w załączonych aktach sprawy sygn. I Ns 1542/18, I Ns 917/19, I Ns 1280/19. Wiarygodność dokumentów nie została podważona przez żadną ze stron.

Sąd nie uznał za wiarygodne zeznań wnioskodawczynie K. K. (1) w szczególności dotyczących jej świadomości o wadze testamentu w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Z zeznań samej wnioskodawczynie wynika, że wraz z rodzeństwem korzystała z porady prawnika i podczas spotkania wspominała o testamencie. Twierdzenie o braku świadomości prawnego znaczenia testamentu jawi się w tych okolicznościach jako jedynie taktyka procesowa wnioskodawczynie, która w toku postępowania o stwierdzenia nabycia spadku przyjęła bierną postawę.

Sąd nie dał też wiary zeznaniom uczestników D. D. i M. Z. (1), albowiem były one sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego, a jeśli chodzi o zeznania M. Z. (1) także zeznaniami D. B.. Nadto z zeznań K. K. (1) wynika, że podczas konsultacji u prawnika była mowa o testamencie, a w spotkaniu tym uczestniczyła zarówno D. D., jak i M. Z. (1).

Zeznania pozostałych uczestników w ocenie Sądu były wiarygodne, albowiem potwierdzały się wzajemnie

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka E. Z. (2) w zakresie, w którym zeznała, że nie informowała męża M. Z. (1) o sporządzeniu testamentu przez jego ojca, albowiem z wiarygodnych zeznań świadka D. B. wynika, że to M. Z. (1) przywiózł ją do Urzędu Gminy w K. B. i czekał przez urzędem, a następnie wszyscy obecni spotkali się na kawie. W ocenie Sądu sprzeczne z doświadczeniem życiowym jest uznanie, że w tych okolicznościach żona nie informowała męża w jakim celu ma ją zawieźć do urzędu, gdzie dodatkowo spotkała się z jego ojcem i siostrą.

Za wiarygodne Sąd przyjął zeznania świadka D. B., albowiem były jasne, spójne i szczegółowe.

Sąd zważył, co następuje.

Wniosek podlegał oddaleniu jak nieuzasadniony.

Stosownie do treści art. 679§1 k.p.c. dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość.

K. K. (1) brała udział w postępowaniu o stwierdzenie nabycie spadku po H. Z., w wyniku którego wydano postanowienie częściowe z dnia 16.01.2018 r. i stawiała się na rozprawę w dniu 16.01.2018 r., a to oznacza, że jej wniosek o zmianę tego postanowienia podlegał badaniu w świetle przesłanek ustalonych w art. 679 § 1 zdanie drugie k.p.c.

Przepis art. 679 k.p.c. dopuszczający możliwość przeprowadzenia w odrębnym postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, dowodu, że osoba, która uzyskała prawomocne stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, przewiduje istotne ograniczenia w tym względzie dla osób, które były uczestnikami postępowania spadkowego.

Jak podkreśla się w orzecznictwie, przez uczestnictwo w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, w myśl art. 679 k.p.c., należy uznać formalny udział w postępowaniu, a nie stopień aktywności, bierność czy nawet całkowitą bezczynność zainteresowanego występującego w sprawie (zob. postanowienie SN z dnia 4 lutego 2000 r., II CKN 740/98).

Uczestnik postępowania w celu doprowadzenia do zmiany lub uchylenia w trybie art. 679 kpc prawomocnego postanowienia powinien wykazać, że nie znał okoliczności mających wpływ na krąg spadkobierców lub wielkość przysługujących mu udziałów, a wiedzę taką uzyskał po uprawomocnieniu się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

W świetle powyższych rozważań nie ulega wątpliwości, że wnioskodawczynie miała możliwość powołać się na okoliczność nieprawidłowo ustalonego przez Sąd w sprawie I Ns 917/17 kręgu spadkobierców, a po wydaniu postanowienia częściowego, zaskarżenia go apelacją, czego jednak nie uczyniła. Podkreślić należy, że wnioskodawczynie stawiała się na rozprawie w dniu 16.01.2018 r., następnie była obecna podczas publikacji orzeczenia.

Wnioskodawczynie od dnia sporządzenia testamentu przez ojca wiedziała o jego istnieniu, ponieważ była obecna przy spisywaniu testamentu w Urzędzie Gminy w K. (...). Podczas konsultacji u prawnika przed wszczęciem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku i dział spadku uczestnicy rozmawiali o testamencie ojca. Wnioskodawczynie miała więc świadomość jaką wagę prawną ma testament, a mimo to okoliczności sporządzenia testamentu nie ujawniła w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku.

Podkreślić należy, że postępowanie przewidziane w art. 679 kpc nie może służyć naprawie błędów popełnionych w toku postępowania przez jego uczestników, czy nawet przez Sąd (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r., III CK 82/03). Postępowanie o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku nie może być wykorzystywane jako środek do usunięcia bezczynności, czy też błędów w sprawie prawomocnie zakończonej. Służy jedynie umożliwieniu zmiany postanowienia spadkowego w razie wykrycia okoliczności i dowodów, których zainteresowany nie mógł, z różnych przyczyn, powołać w postępowaniu spadkowym.

W ocenie Sądu wnioskodawczynie nie podjęła minimum staranności w kierunku ochrony własnej sytuacji prawnej. Natomiast postępowanie o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku nie może być wykorzystywane jako środek do usunięcia bezczynności czy błędów uczestnika postępowania czy też doprowadzeniu do korzystnego rozstrzygnięcia w sprawach dotyczących spadku po H. Z..

Odnosnie terminu złożenia wniosku o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku zaznaczyć należy, iż stosownie do art.679§1 kpc jego bieg rozpoczyna się od dnia, w którym osoba kwestionująca postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku uzyskała możliwość powołania się na podstawę uzasadniającą zmianę takiego postanowienia. Dodatkowo wskazać należy, iż określony w art. 679 § 1 k.p.c. roczny termin do złożenia wniosku o zmianę postanowienia stwierdzającego nabycie spadku ma charakter zawity (zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2011r., sygn. akt I CSK 726/10).

Wniosek o uchylenie postanowienia wnioskodawczynie złożyła w dniu 18.06.2019 r. a zatem po upływie rocznego terminu.

Ponieważ wnioskodawczynie nie oparła wniosku o uchylenie postanowienia spadkowego na takiej podstawie, której by nie mogła powołać w postępowaniu spadkowym, to nie można przyjąć, że złożyła wniosek po upływie terminu

zawitego z art.679§1 kpc (por.uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 .09.2011r. I CSK 726/10, Lex nr 1084687). Ta porządkowa uwaga nie zmienia wcześniej wyłożonego stanowiska Sądu co do zasadności wniosku .

Mając na uwadze powyższe okoliczności, wniosek należało w całości oddalić, o czym Sąd orzekł w pkt 1 sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520§3 kpc. Zgodnie z tym przepisem jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. Mając zatem na uwadze, że interesy wnioskodawczyni i uczestniczki D. D. były sprzeczne, co wynika z odpowiedzi na wniosek, Sąd zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki D. D. koszty zastępstwa prawnego uwzględniając treść §6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackiej (tekst jednolity – Dz. U. poz. 1800; zm.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1668; z 2017 r., poz. 1797).

Sąd uznał za zasadne także obciążyć Skarb Państwa nieuiszczonymi kosztami sądowymi, albowiem wnioskodawczyni była w całości zwolniona od kosztów sądowych (pkt 3 postanowienia).

W pkt. 4 postanowienia Sąd na podstawie §12 pkt. 1 w zw. z §4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3.01.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2019 r. poz. 18) przyznał adwokatowi A. M. kwotę 73, 80 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu wnioskodawczyni.

sędzia Magdalena Bartłomiejczak